

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Davida Rause, Ph.D. a soudců Mgr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D. a Mgr. Petra Šebka v právní věci žalobkyně: **B. A.**, trvalým pobytem B., H. 165/5, zastoupená Mgr. et Mgr. Alenou Vlachovou, advokátkou se sídlem Praha 1, Husova 242/9, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Brno, Žerotínovo nám. 3/5, o žalobě proti rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje č.j. JMK 85845/2013, sp. zn. S – JMK 143462/2013 OSP, ze dne 2.8.2013,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje č.j. JMK 85845/2013, sp. zn. S – JMK 143462/2013 OSP, ze dne 2.8.2013 se **zrušuje** a věc se **vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovaný je **povinen** nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 12 342 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. et Mgr. Aleny Vlachové, advokátky se sídlem Praha 1, Husova 242/9.
- IV. Žalovaný je **povinen** zaplatit České republice na účet Krajského soudu v Brně částku 3 000 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně se žalobou domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného č.j. JMK 85845/2013, sp. zn. S – JMK 143462/2013 OSP, ze dne 2.8.2013, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Brna – platební výměr č. 10/02/015950, č.j. ŽP/272449/10, ze dne 2.11.2010.

I. Podstata věci

Žalobkyně (narozena v roce ...) byla od února 2010 do června 2013 umístěna v ústavní výchově za situace, kdy výchovné prostředí u matky, popř. dědečka, bylo shledáno jako nevyhovující a rodiče o ni nejevili zájem (rozsudky Městského soudu v Brně ze dne 2.11.2010 a ze dne 23.4.2012 ve věci sp. zn. 82P 12/2005). V letech 2002 až 2010 jí byl vyměřován místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Poté, co žalobkyně nabyla zletilosti (v září 2012), požádala Magistrát města Brna o doručení všech rozhodnutí týkajících se poplatků žalobkyně. Magistrát jí tyto výměry (za roky 2003 – 2010) zaslal s tím, že byly již dříve řádně doručeny zákonnému zástupci žalobkyně – její matce. Proti těmto výměrům se žalobkyně odvolala k Magistrátu města Brna, ten rozhodnutím č.j. SČ/19221 ze dne 23.11.2012 odvolání zamítl jako opožděné. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání k žalovanému, který předchozí prvostupňové rozhodnutí Magistrátu města Brna změnil tak, že vypustil část textu týkajícího se platebního výměru za místní poplatek v roce 2010, neboť tento platební výměr měl být žalobkyni doručen až 5.10.2012, a tedy odvolání proti němu bylo podáno včas. Jinak byl závěr o opožděnosti odvolání plynoucí z prvostupňového rozhodnutí žalovaným potvrzen.

Platební výměr za rok 2010 byl tedy podle žalovaného doručen žalobkyni až dne 5.12.2012 prostřednictvím její právní zástupkyně, odvolání tedy bylo podle žalovaného podáno včas a bylo o něm rozhodováno nyní napadeným rozhodnutím. V něm žalovaný dospěl k závěru, že platební výměr za rok 2010 byl vydán zákonně a správně, neboť žalobkyně, která měla platit poplatek, jej nezaplatila. Skutečnost, že žalobkyně byla nezletilá, nemá podle žalovaného vliv na existenci poplatkové povinnosti, neboť i tak byla žalobkyně (byť tehdy nezletilá) poplatníkem místního poplatku podle § 10b odst. 1 písm. a) zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění na věc použitelném (dále „zákon o místních poplatcích“); poplatníkem místního poplatku je totiž fyzická osoba s trvalým pobytem na území obce, a to bez ohledu na věk této osoby. Žalobkyně přitom měla na území obce (statutárního města Brna) v rozhodné době trvalý pobyt.

II. Shrnutí žalobní argumentace

Žalobkyně napadá samotné pravidlo podle § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích, resp. jeho výklad zastávaný žalovaným, neboť povinnost platit tento místní poplatek není vázaná na skutečný pobyt osoby a musí jej platit i děti, které samy nemohou ovlivnit, kde jsou hlášeny k trvalému pobytu, a které nemohou ovlivnit ani to, zda jejich rodiče za ně poplatek zaplatí či nikoli. Takové pravidlo je podle žalobkyně v rozporu se zásadami humanity, morálky a demokratického právního státu a v rozporu s normami ústavního pořádku. Žalobkyně tedy odmítá konstrukci, podle které jsou poplatky nezletilým osobám postupně vyměřovány a poté, po nabytí zletilosti, jsou po nich vymáhány.

Žalobkyně tedy navrhuje, aby napadené i jemu předcházející rozhodnutí byla zrušena a věc vrácena žalovanému k dalšímu řízení, případně aby věc byla předložena Ústavnímu soudu. Na svém procesním stanovisku setrvala žalobkyně po celou dobu řízení před soudem.

III. Shrnutí vyjádření žalovaného

Žalovaný ve svém vyjádření setrvává na závěrech, které prezentoval v napadeném rozhodnutí. Žalobkyně byla poplatníkem tohoto poplatku, byť byla nezletilá a byť se fakticky zdržovala „mimo město“, přitom nebylo nástroje, jak platbu poplatku prominout, popř. jakkoli uvážit o individuální situaci žalobkyně. Jediným hlediskem pro dovození poplatkové povinnosti byl trvalý pobyt žalobkyně; tato podmínka byla splněna. Nikomu jinému než žalobkyni (tj. ani jejímu zákonnému zástupci) nebylo možno tehdy (podle právního stavu před 1.1.2013) poplatek vyměřit.

Žalovaný tedy žalobní argumenty odmítá a žalobu navrhuje jako nedůvodnou zamítnout. I žalovaný setrval na svém procesním stanovisku po celou dobu řízení před soudem.

IV. Posouzení věci

Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s.ř.s.“), osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.).

Žaloba je přípustná (§ 65, § 68 a § 70 s.ř.s.). Zdejší soud o žalobě rozhodoval bez jednání (byly k tomu splněny podmínky podle § 51 odst. 1 s.ř.s.), souběžně s věcí téže žalobkyně a téhož žalovaného skutkově i právně totožnou (věc vedená u zdejšího soudu pod sp. zn. 62 Af 52/2013) za situace, kdy totožnost účastníků a věcná souvislost věci nyní posuzované a věci sp. zn. 62 Af 52/2013 odůvodňovala ve vztahu k věci nyní posuzované přednostní projednání podle § 56 odst. 1 s.ř.s.

Zdejší soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Podle § 14 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění na věc použitelném (dále „zákon o místních poplatcích“), upravuje povinnost placení poplatků za odpad obecně závazná vyhláška statutárního města Brna. Tuto povinnost ve vztahu k roku 2010 měla fyzická osoba, která měla trvalý pobyt na území města Brna, a fyzická osoba, která vlastnila na území města Brna stavbu určenou nebo sloužící k individuální rekreaci. Žalobkyně podle napadeného rozhodnutí patřila do první skupiny těchto osob a poplatek nezaplatila (resp. nikdo za ni coby tehdy nezletilou osobu poplatek nezaplatil).

Ohledně vzniku poplatkové povinnosti dává zdejší soud ve všech podstatných ohledech zapravdu žalobkyni, aniž by pokládal za nezbytné obracet se na Ústavní soud s návrhem na zrušení § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích, ve znění na

věc použitelném; důvodnost žaloby zdejší soud dovodil výkladem uvedeného ustanovení, jeho případné zrušení Ústavním soudem nepokládal pro svůj závěr za nezbytné.

Podstatné je, že žalobkyně byla v době, kdy jí byl poplatek coby „poplatkovému subjektu“ vyměřován, nezletilá.

Podle § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích v tehdy účinném znění poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů platí a) fyzická osoba, která má v obci trvalý pobyt; za domácnost může být poplatek odváděn společným zástupcem, za rodinný nebo bytový dům vlastníkem nebo správcem; tyto osoby jsou povinny obci oznámit jména a data narození osob, za které poplatek odvádějí, b) fyzická osoba, která má ve vlastnictví stavbu určenou nebo sloužící k individuální rekreaci, ve které není hlášena k trvalému pobytu žádná fyzická osoba; má-li k této stavbě vlastnické právo více osob, jsou povinny platit poplatek společně a nerozdílně, a to ve výši odpovídající poplatku za jednu fyzickou osobu.

Přestože podle tehdy účinného zákona o místních poplatcích zdánlivě a mechanicky formálně vzato výlučným poplatníkem poplatku za odpad, jenž byl předmětem uvedených platebních výměrů (odpovědnost za zaplacení poplatku nezletilého poplatníka a jeho zákonného zástupce společná a nerozdílná plyne z § 12 odst. 1 zákona o místních poplatcích ve znění účinném až od 1.7.2012, tj. od účinnosti zákona č. 174/2012 Sb. novelizujícího zákon o místních poplatcích), byla žalobkyně podle § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích, ve skutečnosti se nutně jednalo o povinnost, kterou za žalobkyni, tehdy nezletilou, museli plnit její rodiče (zákonní zástupci).

Je totiž nepochybné, že zákon o místních poplatcích určuje poplatkové povinnosti adresátů tam obsažených právních norem, tj. vždy právních subjektů, subjektů právních vztahů. Nezletilá osoba (dítě) ovšem nemůže být ohledně povinností plynoucích z norem správního práva mechanicky bez dalšího považována za samostatný subjekt právních vztahů, do nichž by mohla vstupovat. Tehdy účinný zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, upravoval subjektivitu fyzických osob v § 7 (způsobilost k právům a povinnostem) a v § 8 (způsobilost k právním úkonům). Způsobilost k právům a povinnostem vznikala narozením a způsobilost k právním úkonům vznikala zletilostí. Nezletilí měli podle § 9 způsobilost jen k takovým právním úkonům, které jsou svou povahou přiměřené rozumové a volní vyspělosti odpovídající jejich věku.

Dovozovat závěr, podle něhož by nezletilá osoba měla způsobilost vstupovat do právního vztahu s obcí ohledně likvidace odpadu, byť fakticky založeného zákonem o místních poplatcích, by bylo pouhou mechanickou aplikací práva abstrahující od rozumně dovoditelných souvislostí.

Nezletilá osoba (dítě) jednak není schopna sama určovat ani jakkoli ovlivňovat, kde (v jaké obci) je hlášena k trvalému pobytu, a tedy nemůže ani sama rozhodovat, zda v důsledku adresy svého trvalého pobytu fakticky do právního vztahu s obcí ohledně likvidace odpadu, byť fakticky založeného zákonem o místních poplatcích, vstoupí či nikoli. Nezletilá osoba také zásadně nemá reálnou možnost ovlivnit, zda poplatek zaplatí či nikoli, popř. zda jej zaplatí řádně a včas, popř. až později na základě vydaného platebního výměru po řádném a včasném nesplnění této povinnosti, bez ohledu na to, že se jí takový platební výměr do sféry její dispozice zpravidla nemusí ani dostat. Není přiměřené ani dovozovat, že by si nezletilá osoba měla být vůbec vědoma povinnosti platit poplatek za odpad, že by se o existenci takové poplatkové povinnosti měla sama zajímat a „ze svého“ poplatek platit, popř. své rodiče (zákonné zástupce) k zaplacení poplatku nutit, aby jí samotné na nezaplaceném poplatku nevznikl dluh, který by pak po ní měl být vymáhán kupř. poté, co nabude zletilosti – jak se stalo v právě posuzované věci.

Finanční odpovědnost za dítě nesou rodiče (nebo jiné osoby, které jinak rodičovské povinnosti stíhají) a státy, které jsou stranami Úmluvy o právech dítěte, vyhlášené Valným shromážděním OSN dne 20.11.1989, jsou povinny činit všechna opatření nezbytná k zabezpečení obnovy péče o dítě ze strany takových osob (čl. 27 odst. 4 uvedené Úmluvy). Podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy musí být zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány. Podle čl. 27 odst. 2 Úmluvy rodiče nebo jiné osoby, které se o dítě starají, nesou v rámci svých schopností a finančních možností základní odpovědnost za zabezpečení životních podmínek nezbytných pro rozvoj dítěte. Přestože stejně jako dospělý i dítě je osobou, za kterou je třeba podle zákona o místních poplatcích platit poplatek za odpad (§10b odst. 1 zákona o místních poplatcích), nemá-li dítě vlastní majetek, k jehož tíži by poplatek mohl být placen, popř. k jehož tíži by poplatek bylo možno postihnout, není-li zaplacen dobrovolně, nemůže být nezaplacení poplatku přikládáno k tíži takového dítěte. To není osobou, jež by fakticky mohla o zaplacení poplatku v době jeho splatnosti rozhodovat, popř. platbu realizovat.

Interpretace poplatkové povinnosti za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů mechanicky k tíži dítěte, které v době, kdy taková poplatková povinnost vznikne, zásadně nemá odpovídající prostředky na zaplacení, a trvání na zaplacení poplatků a jejich vymáhání poté, co dítě nabude zletilosti, nemůže podle přesvědčení zdejšího soudu slušně a rozumně naplňovat pravidlo podávané z § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích s respektováním zájmu dítěte jako předního hlediska podle čl. 3 odst. 1 uvedené Úmluvy. Taková interpretace ze strany správního orgánu tedy nemůže být pod soudní ochranou, má-li být taková ochrana korektní a má-li zajistit, aby formalistický přístup k výkladu právních předpisů nevedl ke zjevným nesprávnostem a nespravedlnostem. Opačný postoj by princip dobré správy nikdy nemohl naplňovat.

Ustanovení § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích, ve znění na věc aplikovatelném (tedy před účinností zákona č. 174/2012 Sb.), je tak podle zdejšího

soudu třeba vykládat nikoli jako pravidlo vymezující osoby povinné platit poplatek, ve vztahu k nimž by měly pak nastupovat důsledky jejich nezaplacení, nýbrž jediné jako pravidlo vymezující počet osob, za které je třeba poplatek platit. Poplatková povinnost tak s odkazem na toto ustanovení nemůže primárně stíhat nezletilé osoby coby poplatníky, nýbrž jejich zákonné zástupce „za nezletilé osoby“.

Dovodil-li tedy žalovaný, že žalobkyně v době své nezletilosti byla poplatníkem místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, což se stalo nosným důvodem napadeného rozhodnutí, dopustil se podle zdejšího soudu nesprávného výkladu § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích, ve znění na věc aplikovatelném, a tedy nezákonnosti. Toto ustanovení totiž žalovaný vyložil mechanicky výlučně tak, jak jeho jazykové znění *prima vista* působí, aniž by při svém výkladu uplatnil interpretační a aplikační korektiv rozumu a spravedlnosti.

Právě uvedené je dostatečným důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s.ř.s. a k vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení podle § 78 odst. 4 s.ř.s. V něm žalovaný znovu o odvolání žalobkyně rozhodne s respektováním shora uvedeného právního názoru zdejšího soudu podle § 78 odst. 5 s.ř.s.

V. Náklady řízení

O nákladech řízení účastníků soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobkyně byla ve věci úspěšná, a proto jí náleží právo na náhradu nákladů proti žalovanému. Z obsahu soudního spisu vyplývá, že žalobkyni vznikly náklady řízení za právní zastoupení (tři úkony právní služby, tj. převzetí a příprava zastoupení, žaloba, replika, podle § 11 odst. 1 písm. a/ a d/, společně se třemi režijními paušály podle § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění účinném od 1.1.2013 – celkem tedy 3 x 3 100 Kč + 3 x 300 Kč, to s navýšením o částku odpovídající DPH, neboť zástupce žalobce je jejím plátcem, celkem tedy 12 342 Kč). K zaplacení soud stanovil žalovanému přiměřenou lhůtu.

Vzhledem k tomu, že žalobkyni bylo usnesením zdejšího soudu přiznáno osvobození od placení soudních poplatků v plném rozsahu dle § 36 odst. 3 s.ř.s., musel zdejší soud postupovat podle § 2 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Žalovanému tedy byla uložena povinnost uhradit České republice na účet zdejšího soudu nezaplacený soudní poplatek za podanou žalobu. S ohledem na výsledek řízení neměl žalovaný právo na náhradu nákladů řízení a ani nebyl od placení soudních poplatků osvobozen, a to věcně ani osobně dle § 11 zákona o soudních poplatcích. Na žalovaného se tedy pro jeho neúspěch ve věci přenesla poplatková povinnost v plném rozsahu, a je povinen soudní poplatky uhradit. Žalovanému proto bylo podle výsledku soudního řízení uloženo, aby uhradil soudní poplatek podle položky 18 bodu 2. písm. a) Sazebníku dle přílohy č. 1 zákona o soudních poplatcích, tedy 3 000 Kč. K zaplacení byla žalovanému stanovena přiměřená lhůta.

P o u ě n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 1. srpna 2014

David Raus
předseda senátu